

ปัญหาการบังคับใช้และอัตราโทษทางอาญาตามกฎหมายล้มละลาย

ศราวุฒิ อุทาพรม¹
ชลล ว่องวัฒนากิจกุล²

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายล้มละลายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในทางอาญาและอัตราโทษทางอาญาในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการล้มละลาย ที่กระทบต่อการสอบสวนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และความเหมาะสมของโทษทางอาญาอันเป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย นอกจากนี้ยังได้ศึกษาเปรียบเทียบถึงหลักการสอบสวนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กับการสอบสวนของพนักงานสอบสวนที่เป็นตำรวจและพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหากฎหมายของการบังคับใช้การสอบสวนคดีอาญาต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ พร้อมทั้งอัตราโทษทางอาญาอันจะก่อให้เกิดผลต่อการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร บทบัญญัติแห่งกฎหมายไทย ระเบียบข้อบังคับต่างๆ คำสั่งกรมบังคับคดี วิทยานิพนธ์ และผลงานการวิจัย จากการศึกษาพบว่าพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 160 ยังไม่มีความชัดเจนในการให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับการล้มละลาย และความผิดตามมาตรา 161-175 มีบทกำหนดโทษในอัตราสถานเบาเกินควรทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวกฎหมาย อีกทั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังขาดความชำนาญในการ

¹ นิติศาสตรมหาบัณฑิต สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, อีเมล

s.uthaphrom@hotmail.com

² สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

สอบสวน ต่างจากการสอบสวนของเจ้าพนักงานสอบสวนที่เป็นตำรวจ หรือเจ้าพนักงานสอบสวนคดีพิเศษที่มีความชำนาญในการสอบสวนเพราะว่าได้ผ่านการอบรมหลักสูตรการสอบสวน ดังนั้นจึงควรมีการประสานงานในการสอบสวนคดีอาญาระหว่างหน่วยงานของกรมบังคับคดีกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมสอบสวนคดีพิเศษ และควรเพิ่มอัตราโทษทางอาญาเพื่อทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวต่อโทษทางอาญาตลอดจนเพื่อให้ความสอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันเกี่ยวกับการล้มละลาย เพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้มีความเชี่ยวชาญในการสอบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับการล้มละลายซึ่งจะทำให้เกิดผลบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้มากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: โทษอาญา / การล้มละลาย / การสอบสวน / เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

Abstract

This article aims to reveal the problems of enforcing bankruptcy law by the official receiver and criminal sanctions in the offences related to bankruptcy that is causing problems with bankruptcy law enforcement in the investigation of criminal cases by the official receiver and the ratio of criminal sanctions that unsuitable and can cause the offenders have no fear of the law. Moreover, this article will compare the powers of investigation offense of official receiver, police officer, and Department of Special Investigation (DSI) to find the best way to resolve legal problems in investigation stage of criminal cases for solving the problem of criminal sanctions in order to implement law enforcing completely. This study has done by using qualitative research and the data was obtained from

documents on the legal provisions of Thailand regulations, the order of legal execution department, thesis, researches, and other evidences.

The study found that Bankruptcy Act B.E. 2483, section 160 has no clarity in empowering the official receiver to have the power of investigation in criminal cases related to bankruptcy law. The offense under section 161-175 has not so severe punishment which causes the offender to fear. Besides, the official receiver still lack of expertise in investigation, unlike the investigation by the police officer or the Department of Special Investigation (DSI) that had been experted in the investigation because of passing through the course of investigation. Therefore, there should be the coordination among Legal Execution Department, Police Department, and Department of Special Investigation in the investigation of criminal cases related to bankruptcy law. Furthermore, the criminal penalties that related to bankruptcy law should be increased for causing fear to the offenders and to comply with the current economic situation. Besides, the ability of the official receiver should be increase in order to be expert in criminal cases related to bankruptcy that will cause law enforcement completely and to arraign the offenders to get into the punishment more than the prior times.

Keywords: Criminal sanctions / Bankruptcy law / Investigation / Official receiver

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายเป็นกระบวนการที่จะดำเนินการรวบรวมและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ แล้วนำมาจัดสรรแบ่งชำระหนี้ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ของลูกหนี้³ ลูกหนี้ที่จะเข้าสู่กระบวนการของกฎหมายล้มละลายได้ต้องเป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่ว่าจะลูกหนี้จะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล และหนี้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน ไม่ว่าจะหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม⁴ ฉะนั้นลูกหนี้ในคดีล้มละลายจึงมีหนี้จำนวนมหาศาลที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้แล้วก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าหนี้เพราะเจ้าหนี้จะไม่ได้รับชำระหนี้ตามที่มียู่เดิม วิวัฒนาการของกฎหมายล้มละลายในประเทศไทยนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีเจตนารมณ์ของกฎหมายล้มละลายที่ให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ตามระบบของกฎหมายที่มีการบริหารจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้อย่างเป็นธรรม โดยมีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ สังกัดกรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม เข้ามาเป็นตัวกลางเพื่อรวบรวมและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ให้กับบรรดาเจ้าหนี้

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในคดีล้มละลายหาใช้มีหน้าที่ที่จะเข้ามาจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อมาแบ่งชำระให้แก่เจ้าหนี้ อย่างเดียวไม่ แต่ยังมีหน้าที่ตรวจสอบทรัพย์สินและความประพฤติของลูกหนี้ ในการกระทำความผิดทางอาญาที่เกิดจากการกระทำการฉ้อฉลจากการล้มละลายโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ได้บัญญัติไว้ใน

³ เอื้อน ชุนแก้ว, *คู่มือการศึกษากฎหมายล้มละลาย*, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพฯ: พลสยามพริ้นติ้ง, 2553), 1.

⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483, *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่มที่ 57, ตอนที่ 0 ก, (30 ธันวาคม 2483), 958.

มาตรา 163-170 เช่น การหลบหนีออกนอกราชอาณาจักร การปกปิดบัญชี การแสดงรายการทรัพย์สินอันเป็นเท็จ เป็นต้น ซึ่งการกระทำเหล่านี้เป็นการกระทำความผิดที่มีโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัตินี้โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญาเพื่อเอาผิดกับลูกหนี้ได้ กล่าวคือในระหว่างดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย ถ้ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าลูกหนี้หรือผู้ใดผู้หนึ่งกระทำความผิดในทางอาญาเกี่ยวกับการล้มละลาย ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย⁵ มาตรการทางกฎหมายอาญาก็นับว่าเป็นส่วนสำคัญต่อผลสำเร็จของการดำเนินคดีล้มละลายเพราะการดำเนินคดีอาญากับลูกหนี้ เจ้าหนี้ หรือบุคคลอื่นใดซึ่งกระทำผิดทางอาญาเกี่ยวกับการล้มละลายโดยเคร่งครัด จะมีส่วนช่วยในการกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับการล้มละลายลดน้อยลง อันจะส่งผลให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว สุจริต และยุติธรรม⁶

แต่ในทางปฏิบัติที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ปรากฏว่าได้มีการดำเนินการเพื่อการสอบสวนเพื่อให้ศาลลงโทษบุคคลที่กระทำผิดตามความผิดนั้นๆ อันเป็นผลให้มีการยื่นคำขอรับชำระหนี้โดยสมยอม หรือสร้างหนี้ขึ้นโดยไม่เป็นความจริง นอกจากนั้นลูกหนี้ยังทำการยกย้ายถ่ายเททรัพย์สิน เพิกเฉยไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายบัญญัติให้กระทำอันเป็นความผิดทางอาญาอยู่เสมอ ทำให้บุคคลบางฝ่ายในคดีล้มละลายต้องเสียหายและทำให้การดำเนินคดีล้มละลายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องล่าช้าออกไป⁷ ด้วยเหตุที่ลูกหนี้เข้ามาสู่กระบวนการทางกฎหมายล้มละลายนั้น เป็นผู้ที่มี

⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483, มาตรา 160.

⁶ ชูชาติ ศิรินิล, *ขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์*, นิติศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528), 3.

⁷ เรื่องเดียวกัน, 83.

ฐานะทางสังคมดี มีอำนาจในการต่อรองสูง มีอิทธิพลไม่ว่าจะเป็นทางการเงินหรือทางการเมืองจึงก่อให้เกิดปัญหาในการใช้อำนาจสอบสวนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เพราะเกรงที่จะเกิดปัญหากับผู้มีอิทธิพล ทั่วๆ ที่กฎหมายล้มละลายได้ให้อำนาจไว้ทั้งในอดีตจวบจนถึงปัจจุบันแต่ยังไม่มี การดำเนินการสอบสวนหรือดำเนินการตามกระบวนการทางกฎหมายอาญาเพื่อนำตัวลูกหนี้หรือผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี เป็นเหตุให้ไม่เกิดความเกรงกลัวต่อโทษทางอาญา อีกทั้งการปรับปรุงพระราชบัญญัติกฎหมายล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ในปี พ.ศ. 2542 ได้มีการเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พุทธศักราช 2542 ที่จัดตั้งให้มีศาลล้มละลายกลางและศาลล้มละลายภาคขึ้น และในการแก้ไขครั้งต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2547 ได้มีการเพิ่มหลักเกณฑ์ในการฟ้องคดีอาญาตาม มาตรา 7 ขึ้นมาโดยให้อำนาจศาลล้มละลายในการพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลายสำหรับคดีอาญาที่เป็น การกระทำความผิดธรรมดาเดียวหรือหลายกรรมต่างกันในความผิดที่เกี่ยวข้องเนื่องในการล้มละลาย ซึ่งในอดีตที่ผ่านมา ศาลล้มละลายจะรับพิจารณาพิพากษาคดีเฉพาะคดีตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายที่มีไซ้คดีอาญาเท่านั้น⁸ การที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่ปฏิบัติหน้าที่ในการสอบสวนหรือดำเนินคดีทางอาญาตามกฎหมายนั้นก็ด้วยเหตุผลอีกประการหนึ่งสำหรับในทางปฏิบัติที่ว่า มีคำสั่งกรมบังคับคดีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยึดถือปฏิบัติกันต่อๆ มาที่ว่าหากเกิดการกระทำความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องกับการล้มละลายให้ผู้เสียหายร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนในท้องที่นั้นๆ⁹ อันเป็นเหตุให้การกระทำการล้มละลายโดยฉ้อฉลอันเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากปัจจุบันศาลล้มละลายมี

⁸ สิทธิพร บุญคุ้ม, การรับพิจารณาพิพากษาคดีอาญาตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายของศาลล้มละลาย, *ดุลพินิจ*, 53, 2(พฤษภาคม-สิงหาคม 2549), 75.

⁹ กรมบังคับคดี, *คำสั่งกรมบังคับคดีที่ 457/2549 เรื่องการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายล้มละลาย*, 2549.

อำนาจพิจารณาพิพากษาเฉพาะคดีตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายที่มีโชคคืออาญา ทำให้คดีอาญาที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย ซึ่งต้องอาศัยผู้พิพากษาที่มีความรู้ ความชำนาญเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยล้มละลายอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของ ศาลธรรมดา ดังนั้นสมควรกำหนดให้ศาลล้มละลายซึ่งเป็นศาลชำนาญพิเศษสามารถ พิจารณาพิพากษาคดีอาญาดังกล่าวได้ รวมทั้งมีวิธีพิจารณาพิเศษที่เหมาะสมกับ ลักษณะของคดีล้มละลาย อันจะเป็นผลให้การดำเนินคดีล้มละลายมีความถูกต้องและ เป็นธรรมมากยิ่งขึ้น¹⁰ ที่จะทำให้เกิดคดีเสร็จไปโดยรวดเร็วและเอาผิดกับบุคคลล้มละลาย ทุกจริต¹¹ ที่เป็นปัญหาทางเศรษฐกิจและเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจโดยมีหน่วยงาน รับผิดชอบเพิ่มเข้ามาตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พุทธศักราช 2547 โดยมีพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้รับผิดชอบ และในมาตรา 160 แห่ง พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ดังกล่าวก็ยังมีได้ตัดอำนาจการสอบสวน ของพนักงานสอบสวนที่เป็นเจ้าพนักงานสอบสวนในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อีกด้วย ทั้งหลักการในทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แทบจะไม่มี การดำเนินคดีในทางอาญากับลูกหนี้ที่ล้มละลายโดยทุจริตจึงทำให้เกิดกรณีการล้มละลาย โดยทุจริตหรือ “ล้มบนฟูก” อย่างสม่ำเสมอในสังคมไทยซึ่งเห็นได้จากสถิติคดีอาญา เกี่ยวกับการล้มละลายในปีที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่ามีคดีล้มละลายในส่วนแพ่งและส่วน อาญา เมื่อเทียบสัดส่วนกันแล้วจะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกันมากเพราะการ ดำเนินคดีในปัจจุบันจะเน้นในส่วนแพ่งเสียมากกว่าอีกทั้งในสังคมไทยก็ยังยกย่องผู้มี ฐานะดี โดยมีได้มองถึงคุณธรรมของบุคคลผู้นั้น และมีจำนวนน้อยมากที่จะเข้าสู่

¹⁰ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2548

¹¹ บุคคลล้มละลายทุจริต หมายความว่า บุคคลที่ถูกศาลพิพากษาว่า มีความผิดตาม มาตรา 163-170 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 หรือเป็นบุคคลล้มละลายอัน เนื่องมาจากหรือเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานยักยอกหรือฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการกั๊ยเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

กระบวนการล้มละลายโดยไม่สมัครใจเพราะเหตุที่ไม่มีการดำเนินคดีอาญาให้เป็นที่
 เกรงกลัว เพียงแต่คิดว่าเมื่อล้มละลายแล้วจะเสียสิทธิบางประการตามกฎหมาย
 ล้มละลายเมื่อครบกำหนดตามเงื่อนไขก็ปลดจากการเป็นบุคคลล้มละลายแล้วสร้าง
 ชีวิตใหม่ที่ปราศจากหนี้จะเป็นเช่นนี้เรื่อยมาโดยที่การดำเนินคดีล้มละลายส่วนใหญ่
 เน้นในการบังคับทางแพ่งเพื่อให้ได้ทรัพย์สินมาแบ่งแก่เจ้าหนี้ที่มีได้ทำให้เป็นที่เกรง
 กลัวต่อลูกหนี้ที่ไม่กล้าจะเป็นบุคคลล้มละลาย อีกทั้งการปลดบุคคลธรรมดาให้หลุด
 พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายโดยใช้ระยะเวลาเพียง 3 ปี¹² ก็สามารถหลุดพ้นจาก
 หนี้สินได้ทำให้ลูกหนี้หันมาใช้กฎหมายล้มละลายมาเป็นเครื่องมือล้างหนี้โดยชอบด้วย
 กฎหมาย จึงเป็นปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายที่ควรได้รับการแก้ไขในส่วนนี้เพื่อให้
 บรรลุถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายล้มละลายต่อไป

ซึ่งจากการศึกษาปัญหาของการบังคับใช้กฎหมายล้มละลายในบทบาท
 หน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และพนักงานสอบสวน
 ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในการสอบสวนและการดำเนินคดี
 อาญากับโทษทางอาญาเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิด
 เกี่ยวกับการล้มละลายที่ล้ำลึงเป็นเหตุจูงใจให้ผู้กระทำความผิดมิได้เกรงกลัวต่อ
 โทษทางอาญา ดังนั้น จึงควรให้มีการแก้ไขปรับปรุงในอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงาน
 พิทักษ์ทรัพย์ให้มีความชัดเจนในการสอบสวนและแก้ไขในด้านอัตราโทษให้มีความ
 เหมาะสมเท่าทันกับสภาพเศรษฐกิจของสังคมในปัจจุบัน เพื่อก่อให้เกิดผลในการ
 บังคับใช้กฎหมายล้มละลายอย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์
 ต่อเจ้าหนี้ทั้งหลายและสังคมโดยรวม

¹² พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483, มาตรา 81/1.

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาการการบังคับใช้กฎหมายล้มละลายในการสอบสวนคดีล้มละลายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และโทษในทางอาญาเกี่ยวกับการล้มละลาย

2.2 เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางหรือมาตรการแก้ไขปัญหากฎหมายในเรื่องของการบังคับใช้ในการสอบสวนคดีอาญาของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และโทษทางอาญาเกี่ยวกับการล้มละลายอันจะก่อให้เกิดผลบังคับใช้กฎหมายอย่างสมบูรณ์

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากพระราชบัญญัติแห่งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ คำสั่งกรมบังคับคดี ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาศึกษาและวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และบทกำหนดโทษทางอาญาเกี่ยวกับการล้มละลาย เพื่อก่อให้เกิดผลบังคับใช้กฎหมายอย่างสมบูรณ์และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบังคับใช้กฎหมาย

4. ผลการศึกษาวิจัย

4.1 ผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ในข้อที่ 1 เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาการการบังคับใช้กฎหมายล้มละลายในการสอบสวนคดีล้มละลายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และโทษในทางอาญาเกี่ยวกับการล้มละลายมาตรา 2(11) แห่งประมวลวิธีพิจารณาความอาญา ได้นิยามความหมายของ "การสอบสวน" ว่า "หมายรวมถึงการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่น ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่

กล่าวหาเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องเพื่อลงโทษ" และมาตรา 6 ได้นิยามศัพท์ของคำว่า "พนักงานสอบสวน" นั้น "หมายความถึงเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน" ซึ่งการทำหน้าที่สอบสวนของพนักงานสอบสวนเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการสอบสวนตามบทนิยามความหมายของมาตรา 2(11) ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นมีความจำเป็นที่กฎหมายจะต้องให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนที่จะใช้อำนาจก้าวล่วงรุกล้ำเข้าไปในสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลได้บ้างแต่ก็จำเป็นที่กฎหมายจะต้องควบคุมหรือวางหลักเกณฑ์ให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติเพื่อป้องกันมิให้พนักงานสอบสวนใช้อำนาจจนเกินขอบเขตสร้างความเดือดร้อนให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควรด้วย ซึ่งหลักการข้อนี้เป็นความพยายามของระบบกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่จะต้องจัดความสัมพันธ์ระหว่างหลักการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) และหลักการควบคุมการใช้อำนาจรัฐ (Due Process Model)¹³

เมื่อพิจารณาถึงอำนาจในการสอบสวนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้วนั้นต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายที่มุ่งคุ้มครองในการให้ลูกหนี้ชำระหนี้ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายอย่างเป็นธรรม โดยอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเริ่มต้นจากลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์ แล้วมีอำนาจจัดการทรัพย์สินตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ด้วยเหตุนี้อำนาจในการสอบสวนทางอาญาของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้อง

¹³ วิชัย วิวิตเสวี, สิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม, รวมคำบรรยาย ภาค 2 สมัยที่ 60 ปีการศึกษา 2550 เล่ม 1 หน้า 30, สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, อ้างใน ธาณิศ เกตุพิทักษ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาภาค 1-2 (มาตรา 2-157), พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพฯ: สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา), 272.

ค่านึงถึงฐานความผิดที่อยู่ในพระราชบัญญัตินี้เป็นสำคัญ ถึงแม้พระราชบัญญัติ ล้มละลายฯ ในมาตรา 160 จะให้อำนาจการสอบสวนแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ทำการสอบสวนเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาศัตติอาญา ก็ตามยังมีได้หมายความว่ารวมถึงอำนาจการสอบสวนในความผิดอื่น ๆ อันมิได้เกี่ยวข้องกับ การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ และการกระทำความผิดอาญาของลูกหนี้ก็ต้อง เป็นการกระทำความผิดต่อทรัพย์สินอันอาจแบ่งได้ในคดีล้มละลายอีกด้วย ดังนั้น การสอบสวนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงมีขอบเขตเพียงจุดประสงค์ในการ จัดการทรัพย์สินให้นำมาแบ่งชำระแก่เจ้าหนี้อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม ในการ ดำเนินคดีอาญาในศาลล้มละลายแล้วได้มีบทบัญญัติของมาตรา 7 แห่ง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาศัตติล้มละลาย พ.ศ.2542 แล้ว คงต้องเทียบเคียงนำกฎหมายอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาบังคับใช้โดย อนุโลม เพราะกฎหมายล้มละลายมิได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในด้านการดำเนินคดี มาตรา 7 ศาลล้มละลายมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลายดังนี้

ในการฟ้องคดีอาญาสำหรับการกระทำอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อ กฎหมายหลายบทและบทใดบทหนึ่งเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย ให้ ศาลล้มละลายรับพิจารณาพิพากษาคความผิดบทอื่นไว้ด้วยในการฟ้องคดีอาญา สำหรับการกระทำอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ในความผิดที่เกี่ยวข้องกัน และบางกรรมไม่เป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย ศาลล้มละลายจะรับ พิจารณาพิพากษาทุกกรรม หรือไม่รับพิจารณาพิพากษาเฉพาะกรรมใดกรรมหนึ่ง หรือหลายกรรมที่ไม่เป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย โดยให้โจทก์แยก ฟ้องเป็นคดีใหม่ยังศาลที่มีอำนาจก็ได้ ทั้งนี้ให้ค่านึงถึงความสะดวกและเพื่อ ประโยชน์แห่งความยุติธรรมเป็นสำคัญและก่อนเริ่มต้นสืบพยาน หากจำเลยเห็นว่าการพิจารณาคดีอาญาตามวรรคสามต่อไปในศาลล้มละลายจะไม่สะดวกหรือไม่ได้ เป็นไปเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม จำเลยอาจยื่นคำร้องพร้อมแสดงเหตุผลหรือ

พยานหลักฐานต่อศาลล้มละลายขอให้แยกฟ้องไปยังศาลที่มีอำนาจ เมื่อศาลล้มละลายเห็นสมควรจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องนั้นก็ได้อีก

ปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายอาญาเกี่ยวกับการล้มละลายดังกล่าวนี้ในประเทศไทยได้มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อมารองรับการกระทำทุจริตเกี่ยวกับการล้มละลายโดยเฉพาะในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ได้มีบทกำหนดโทษทางอาญา แต่การกำหนดโทษดังกล่าวนี้ยังถือได้ว่ามีอัตราการลงโทษสำหรับลูกหนี้ผู้ทุจริตกระทำผิดอาญาเกี่ยวกับการล้มละลายถือว่าโทษน้อยมากเมื่อเทียบกับความสูญเสียของเจ้าหนี้ที่อาจจะเกิดขึ้นกล่าวคือ ลูกหนี้จะหลุดพ้นหนี้สินด้วยการเป็นบุคคลล้มละลาย เมื่อปลดจากการเป็นบุคคลล้มละลายแล้วก็จะรวยเช่นเดิม อีกทั้งในมาตรา 81/1 ที่บุคคลธรรมดาจะหลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายได้ในระยะเวลา 3 ปี เป็นช่วงระยะเวลาที่รวดเร็วมากสำหรับลูกหนี้ผู้ทุจริตถึงแม้จะมีบทบัญญัติลงโทษลูกหนี้ผู้ทุจริตจะไม่สามารถหลุดพ้นจากการล้มละลายได้ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติโดยมีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ.2542 (แก้ไขในปี พ.ศ.2548) มาตรา 7 ได้ให้อำนาจศาลล้มละลายในการพิจารณาคดีอาญาเกี่ยวกับการล้มละลาย แต่การที่จะใช้กฎหมายเพื่อไม่ให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายเพราะเหตุเป็นผู้กระทำการล้มละลายทุจริตนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ โดยเห็นได้จากสถิติการดำเนินคดีอาญาจากศาลล้มละลายกลางนั้นเมื่อเทียบกับทุนทรัพย์และปริมาณคดีในส่วนแบ่งถือว่าอัตราส่วนน้อยมาก อีกทั้งในทางปฏิบัติยังมีคำสั่งกรมบังคับคดีที่ 457/2549 ออกมาทำให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญาที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมาย จึงกลายเป็นปัญหาที่ทำให้ลูกหนี้ยินยอมเข้าสู่กระบวนการล้มละลายโดยสมัครใจและกระทำการขอขอลในการล้มละลาย กล่าวคือ มีกระบวนการปลดการล้มละลาย (Automatic Discharge) ผลที่ตามมาจะเห็นได้ในทางปฏิบัติว่า เจ้า

พนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังจัดการทรัพย์สินไม่เสร็จและยังไม่สามารถแบ่งทรัพย์สินให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายได้อย่างแน่นอน เมื่อพ้นจากการล้มละลายแล้วจะเห็นว่าได้เกิดปัญหาในการจัดการทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำลังดำเนินการรวบรวมอยู่ รวมทั้งคดีต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีล้มละลาย และปัญหาในการสอบสวนกิจการทรัพย์สินของลูกหนี้ต้องใช้ระยะเวลาาน จึงจะปรากฏข้อเท็จจริงว่าลูกหนี้ได้กระทำการในลักษณะเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต การสอบสวนกิจการทรัพย์สินของลูกหนี้นั้นต้องอาศัยเวลาในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายซึ่งจะต้องอาศัยพยานหลักฐานจากบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลาย ในคดีที่ฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายอาจไม่มีพฤติการณ์อย่างนั้น แต่อาจมีพฤติการณ์ทุจริต กรณีเจ้าหนี้อื่นซึ่งยังไม่ปรากฏออกมาให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการใดๆ ลูกหนี้ก็จะหลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายไปก่อนแล้ว และท้ายสุดลูกหนี้ก็จะตกอยู่ในฐานะเป็นผู้สุจริตตลอดไป แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายล้มละลายมิได้มีบทลงโทษเฉพาะแต่ลูกหนี้ผู้ล้มละลายเท่านั้น เพราะในส่วนของบทลงโทษทางอาญาลูกหนี้อยู่ในมาตรา 161-170 ส่วนบทลงโทษทางอาญาของเจ้าหนี้อยู่ในมาตรา 171-172 และบุคคลทั่วไปต้องรับโทษทางอาญาด้วยตามมาตรา 173-175 ซึ่งจากบทลงโทษในทางอาญาดังกล่าวนั้นบัญญัติมาตั้งแต่เริ่มต้นใช้พระราชบัญญัติ กล่าวคือพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 นับแต่มีผลใช้เป็นต้นมา ได้กำหนดจำนวนหนี้ชั้นต่ำที่เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องลูกหนี้ล้มละลายได้จำนวน 1,000 บาท สำหรับค่าปรับเมื่อมีการฝ่าฝืนกฎหมายกำหนดไว้ไม่เกิน 100 บาท ตั้งแต่พุทธศักราช 2483 เป็นต้นมา ได้มีการแก้ไขเฉพาะจำนวนหนี้ที่เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายหลายครั้งจนถึง พ.ศ.2542 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเฉพาะจำนวนหนี้ที่เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า 1,000,000 บาท สำหรับลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาและไม่น้อยกว่า 2,000,000 บาทสำหรับลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งได้มีการแก้ไขจำนวนเงินที่ต้องวางประกัน ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมเพื่อให้เหมาะสมกับค่าของเงินที่เปลี่ยนไปเท่านั้น แต่ไม่ได้มีการแก้ไขจำนวนเงินค่าปรับซึ่งยังคงอยู่ที่

จำนวน 100 บาทเช่นเดิมในกรณีที่มีการฝ่าฝืนความผิดเกี่ยวกับคดีอาญาตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขจำนวนที่เจ้าหน้าที่ฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลาย ฯลฯ ตามค่าของเงินที่เปลี่ยนไปแต่ประการใดเลย ซึ่งเห็นได้จากบทกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการล้มละลาย ตามมาตรา 161-175

4.2 ผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์หาแนวทางหรือมาตรการแก้ไขปัญหากฎหมายในเรื่องของการบังคับใช้ในการสอบสวนคดีอาญาของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และโทษทางอาญาเกี่ยวกับการล้มละลายอันจะก่อให้เกิดผลบังคับใช้กฎหมายอย่างสมบูรณ์

จากการศึกษาในการบังคับใช้กฎหมายในการสอบสวนคดีอาญาของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ พบว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของประเทศไทยนั้นเป็นข้าราชการซึ่งมีการแต่งตั้งโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ในส่วนของต่างประเทศนั้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้ที่มีความชำนาญหลากหลายด้าน เช่นในเรื่องการบัญชี การเงิน สอบสวนและกฎหมาย แต่โดยเนื้อแท้แล้วเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของไทยนั้นจบนิติศาสตร์บัณฑิตจึงมีความรู้ความเชี่ยวชาญแต่ในด้านกฎหมายเท่านั้นหาได้มีความรู้ทางด้านบัญชี หรือการเงินด้วยไม่ ดังนั้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงอาจรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือไม่ทันเล่ห์เหลี่ยมของกระบวนการที่มีการคิดวางแผนมาล่วงหน้าว่าจะกระทำการล้มละลายโดยฉ้อฉล ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคตโดยผู้ที่มีประสงค์จะกระทำการล้มละลายทุจริต ผู้เขียนมีความเห็นว่าไม่เพียงแต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ควรจะต้องมีองค์ความรู้ในสหวิทยาการเพื่อที่จะรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้มาแบ่งชำระแก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายเท่านั้น แต่ควรที่จะพิจารณาในการขอความร่วมมือหรือประสานงานกันระหว่างองค์กรเอกชนและภาครัฐที่จะเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือในการสอบสวน เพื่อที่จะให้ประโยชน์แก่ลูกหนี้และเจ้าหนี้ทั้งหลายในการดำเนินการพิจารณาคดีล้มละลายและแจกจ่าย

ทรัพย์สินแก่เจ้าหน้าที่ให้โดยเร็วที่สุด และยังเป็นกรก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและมั่นใจในองค์กรที่สามารถบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพและความสมบูรณ์ต่อไป

อย่างเช่นในกรณีที่เมื่อตรวจสอบและพบการกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับการล้มละลายโดยฉ้อฉล และองค์การพิชิตคดีล้มละลายมีข้อจำกัดในด้านสถานที่ในการฝากขังผู้ต้องสงสัยเพื่อนำมาสอบสวนในคดีล้มละลายทุจริต ทางภาครัฐ (พนักงานเจ้าหน้าที่ตำรวจ) จึงควรให้ความช่วยเหลือในด้านสถานที่ในการฝากขัง หรือถ้าหากเจ้าพนักงานสอบสวนคือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นั้นไม่มีความรู้หรือความเชี่ยวชาญในด้านบัญชีหรือกิจการทรัพย์สินของลูกหนี้มากเพียงพอ จึงควรขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านเศรษฐกิจหรือควบคู่กับพนักงานตรวจสอบบัญชีด้วย เป็นต้น

ซึ่งการดำเนินการพิจารณาคดีล้มละลายในลักษณะนี้จะเป็นการกระทำที่รอบคอบและรัดกุมมากกว่าที่จะให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการอยู่ฝ่ายเดียว แต่ถึงกระนั้นหน้าที่ในการสอบสวนโดยหลักแล้วจะยังอยู่ในควบคุมดูแลโดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ การดำเนินคดีอาญากับลูกหนี้ที่ทำการล้มละลายโดยฉ้อฉลแล้วก็ต้องถูกลงโทษจะไม่ได้รับการปลดจากล้มละลายในระยะเวลา 3 ปี เป็น 10 ปี มาตรา 88/1 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 อันจะให้บุคคลที่จะเข้าสู่กระบวนการล้มละลายมีความบริสุทธิ์ใจมิใช่ล้มแล้วรวยกันอีกต่อไป

5. สรุปผลการศึกษาวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการสอบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับล้มละลายและในเรื่องอัตราโทษทางอาญาต่อผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับล้มละลาย พบปัญหาการบังคับใช้ดังกล่าว ในเรื่องอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในคดีอาญาเกี่ยวกับล้มละลายนั้น พบว่ามาตรา 160 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ที่ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นพนักงานสอบสวนได้ขัดต่อคำสั่งของกรมบังคับคดีที่ 457/2549 ที่ให้

อำนาจแก่พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือตำรวจมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน ผู้กระทำความผิดในทางอาญาเกี่ยวกับการล้มละลาย

ผลจากการศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายอีกประการหนึ่งคือ ในเรื่อง อัตรากำลังต่อผู้กระทำความผิดในทางอาญาเกี่ยวกับการล้มละลาย (มาตรา 161-175 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและเปรียบเทียบ ถึงโทษปรับและโทษจำคุกของพระราชบัญญัติล้มละลาย นับแต่มีผลบังคับใช้ใน พุทธศักราช 2483 ถึงปัจจุบันนี้ อีกทั้งยังได้เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติอื่นๆ อาทิ พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ที่มี บทบัญญัติคล้ายกับพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 พบว่าโทษปรับและ โทษจำคุกของพระราชบัญญัติล้มละลายนั้นไม่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ เศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งอาจทำให้ผู้กระทำความผิดนั้นไม่มีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย จนนำไปสู่แนวทางในการแก้ไขปัญหการบังคับใช้มาตรา 161-175 แห่ง พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 โดยการแก้ไขเพิ่มระยะเวลาในอัตราโทษ จำคุกและเพิ่มจำนวนเงินด้านอัตราโทษปรับในมาตรา 161-175 ให้มีความเหมาะสม และก่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมาย ซึ่งจะนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายที่มี ประสิทธิภาพและบรรลุเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัตินี้ และเพื่อประโยชน์ในการ สืบสวนสอบสวนและต่อสังคมโดยรวมสืบต่อไป

6. ข้อเสนอแนะ

จากสภาพปัญหาการบังคับใช้กฎหมายล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ใน กรณีอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการสอบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับ ล้มละลายและในเรื่องอัตราโทษทางอาญาต่อผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับล้มละลาย โดยไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายนี้ได้อย่างแท้จริงในปัจจุบัน จึงเสนอแนวทางแก้ไข

ปัญหาในอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และในด้านอัตราโทษต่อผู้กระทำความผิดในทางอาญาเกี่ยวกับล้มละลาย ดังนี้

6.1 คำสั่งกรมบังคับคดีที่ 457/2549 เป็นคำสั่งที่พนักงานสอบสวนยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติงานในคดีอาญาเกี่ยวกับล้มละลาย คำสั่งของกรมบังคับคดีนี้มีความขัดแย้งกับมาตรา 160 ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ในเรื่องการให้อำนาจให้เป็นพนักงานสอบสวนผู้กระทำความผิดในคดีล้มละลาย โดยมาตรา 160 ได้ระบุอย่างชัดเจนว่าให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย แต่ในคำสั่งของกรมบังคับคดีนั้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นเพียงผู้ประสานงานขึ้นต้นและส่งเรื่องที่เห็นว่าควรฟ้องไปให้อธิบดีเท่านั้น อำนาจในการสอบสวนโดยแท้จริงเป็นของเจ้าพนักงานตำรวจแห่งท้องที่นั้นๆ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความเห็นและขอเสนอแนะที่ควรยกเลิกคำสั่งของกรมบังคับคดีฉบับนี้ เพื่อให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจในการสอบสวนที่แท้จริงตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483

6.2 การสอบสวนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ควรที่จะประสานงานกันระหว่างเจ้าพนักงานสอบสวนที่เป็นตำรวจเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพราะเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีความรู้ทางด้านกฎหมายล้มละลาย ส่วนเจ้าพนักงานตำรวจนั้นมีความชำนาญในด้านการจับกุมและมีสถานที่กักขังผู้กระทำความผิด เพื่อประโยชน์ในการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อเอาผิดกับผู้กระทำความผิดต่อไปและควรให้มีการสอบสวนร่วมกันด้วย หากเป็นคดีที่มีความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศก็ควรที่จะมีการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กับกรมสอบสวนคดีพิเศษ การร่วมมือกันระหว่างองค์กรจะก่อให้เกิดผลดีในด้านความเชี่ยวชาญ ด้านการขาดแคลนบุคลากร และปัญหาด้านสถานที่ในการฝากขังอีกด้วย กรณีในการรวบรวมทรัพย์สินนั้นควรให้มีการร่วมกันระหว่างเอกชนเพราะจะได้มีการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และก่อให้เกิดความรวดเร็วในรูปคดี อีกทั้งเอกชนนั้นจะมีองค์ความรู้

หลากหลายสาขาวิชาเพื่อจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้หรือดำเนินธุรกิจต่อไปของลูกหนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในกองทรัพย์สินของลูกหนี้ เป็นต้น

6.3 เห็นควรให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายล้มละลายในส่วนของบทกำหนดโทษ (มาตรา 161-175) เกี่ยวกับการล้มละลายด้วย เพราะอัตราโทษเมื่อเทียบกับสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันนั้นไม่เหมาะสมเพราะมิได้มีการแก้ไขมาเป็นระยะเวลา 75 ปีแล้ว เช่นในมาตรา 164 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ที่มีอัตราโทษสำหรับผู้กระทำความผิดโดยกระทำการยกย่าย้ายถ่ายทรัพย์สินต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือจำคุกไม่เกินสองปี หรือทั้งปรับทั้งจำ แต่ในพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 ตั้งแต่มาตรา 307-313 วางหลักเกี่ยวกับการยกย่าย้ายถ่ายทรัพย์สินของนิติบุคคลนั้นต้องได้รับโทษในอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ห้าถึงสิบปีและปรับตั้งแต่ห้าแสนถึงหนึ่งล้านบาท จากการเปรียบเทียบกฎหมายทั้ง 2 ฉบับข้างต้นนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรแก้ไขมาตรา 164 โดยการเพิ่มอัตราโทษปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินสองปี หรือทั้งปรับทั้งจำ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมบังคับคดี. (2549) คำสั่งกรมบังคับคดีที่ 457/2549 เรื่องการดำเนินคดีอาญา ตามกฎหมายล้มละลาย, ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- ชูชาติ ศิรินิล. (2528) ขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์, นิติศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483. (2483) ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 57, ตอนที่ 0 ก, (30 ธันวาคม 2483),

วิชัย วิวิตเสวี. (2550) *สิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม*, รวมคำบรรยาย ภาค 2
สมัยที่ 60, (พิมพ์ครั้งที่ 6), กรุงเทพฯ: สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติ
บัณฑิตยสภา.

สิทธิพร บุญคุ้ม. (2549) การรับพิจารณาพิพากษาคดีอาญาตามกฎหมายว่าด้วย
ล้มละลายของศาลล้มละลาย, *ดุลพินิจ*, ปีที่ 53 ฉบับที่ 2, 75.

หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย.
(2548) ฉบับที่ 3.

เอื้อน ชุนแก้ว. (2553) *คู่มือการศึกษากฎหมายล้มละลาย*, (พิมพ์ครั้งที่ 8),
กรุงเทพฯ: พลสยาม พรินติ้ง.